EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2025 06 04
COM(2025) 225 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Slovakijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

{SWD(2025) 225 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Slovakijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97[1], ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

Bendrosios nuostatos

(1) Reglamente (ES) 2024/1263, kuris įsigaliojo 2024 m. balandžio 30 d., nurodyti ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti užtikrinti patikimus bei tvarius viešuosius finansus, tvarų ir įtraukų ekonomikos augimą ir atsparumą pasitelkiant reformas bei investicijas ir neleisti susidaryti perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Reglamente nustatyta, kad Taryba ir Komisija, vadovaudamosi SESV nustatytais tikslais ir reikalavimais, Europos semestro kontekste vykdo daugiašalę priežiūrą. Europos semestrą visų pirma sudaro konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rengimas ir įgyvendinimo priežiūra. Be to, reglamentu valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę už fiskalinę politiką ir akcentuojamas vidutinės trukmės laikotarpis, taip pat veiksmingesnis bei nuoseklesnis vykdymo užtikrinimas. Kiekviena valstybė narė privalo Tarybai ir Komisijai pateikti nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio (priklausomai nuo nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės, 4 arba 5 metų) fiskalinį struktūrinį planą, kuriame išdėstomi jos fiskaliniai, reformų ir

[1] OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] OL L 306, 2011 11 23, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

investicijų įsipareigojimai. Tame plane nustatytas grynųjų išlaidų[3] planas turi atitikti reglamento reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus bendroji skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, t. y. mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas iki žemesnio už 3 % BVP pamatinę Sutarties vertę lygio ir (arba) toks išliktų. Koregavimo laikotarpis gali būti pratęsiamas ne daugiau kaip trejais metais, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal reglamente nustatytus kriterijus.

(2) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241[4], kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – EGADP). Pagal EGADP valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. teikiama Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus EGADP prisideda prie ekonomikos bei socialinio atsigavimo skatindama tvarias reformas ir investicijas, visų pirma remiančias valstybių narių žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinančias jų ekonomikų atsparumą. Ji taip pat padeda stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, didinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą.

(3) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435[5] („REPowerEU“ reglamentu) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padeda užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Slovakija į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukė naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus.

(4) 2021 m. balandžio 29 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Slovakija Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal to reglamento 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. liepos 13 d. Taryba

---

3 Grynosios išlaidos, apibrėžtos Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus: i) palūkanų išlaidas; ii) diskrecines pajamų priemones; iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų; iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui; v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

4 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

5 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

priėmė Įgyvendinimo sprendimą[6], kuriuo patvirtinamas Slovakijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimas; 2023 m. liepos 14 d. pagal 18 straipsnio 2 dalį tas sprendimas buvo iš dalies pakeistas, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ir įtrauktas skyrius „REPowerEU“[7]. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Slovakija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tam tikros reformos ar investicijos tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesnės tos pačios reformos ar investicijos reikšmės turi likti pasiektos.

(5) 2025 m. sausio 21 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria patvirtinamas Slovakijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas[8]. Planas pateiktas pagal Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnį ir 36 straipsnio 1 dalies a punktą ir apima laikotarpį nuo 2025 iki 2028 m., o jame pateiktas fiskalinis koregavimas paskirstytas per ketverius metus.

(6) 2024 m. lapkričio 26 d. Komisija priėmė nuomonę dėl Slovakijos 2025 m. biudžeto plano projekto. Tą pačią dieną Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė 2025 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Slovakija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2025 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos[9] priėmė 2025 m. gegužės 13 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2025 m. kovo 10 d.

(7) 2025 m. sausio 29 d. Komisija paskelbė konkurencingumo kelrodį – strateginę programą, kuria siekiama per ateinančius penkerius metus padidinti ES konkurencingumą pasaulyje. Joje nustatytos trys tvariam ekonomikos augimui būtinos transformacijos: i) inovacijos; ii) priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir konkurencingumo užtikrinimas ir iii) saugumas. Siekdama panaikinti atotrūkį inovacijų srityje, ES siekia puoselėti pramonės inovacijas, remti startuolių augimą įgyvendindama tokias iniciatyvas kaip ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategija ir skatinti tokių pažangių technologijų kaip dirbtinis intelektas ir kvantinė kompiuterija diegimą. Siekdama žalesnės ekonomikos, Komisija parengė išsamų Įperkamos energijos veiksmų planą ir nustatė švarios pramonės kursą, kuriais užtikrinama, kad perėjimas prie švarios energijos išliktų ekonomiškai efektyvus, palankus konkurencingumui, visų pirma intensyviai energiją vartojančiuose sektoriuose, ir skatintų augimą. Siekdama sumažinti pernelyg didelę priklausomybę ir padidinti saugumą, Sąjunga yra įsipareigojusi stiprinti pasaulines prekybos

---

6 2021 m. liepos 13 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Slovakijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (ST 10156/2021; ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1).

7 2023 m. liepos 14 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2021 m. liepos 13 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Slovakijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (ST 11205/2023 INIT, ST 11205 2023 ADD 1).

8 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomendacija, kuria pritariama Slovakijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui, OL C, 2025/645, 2025 2 10.

9 2025 m. gegužės 13 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2025/2782, 2025 5 22, ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

partnerystes, įvairinti tiekimo grandines ir užsitikrinti prieigą prie ypatingos svarbos žaliavų ir švarios energijos šaltinių. Šie prioritetai grindžiami horizontaliaisiais įgalinamaisiais veiksniais, t. y. reglamentavimo paprastinimu, bendrosios rinkos gilinimu, konkurencingumo finansavimu ir santaupų ir investicijų sąjunga, skatinimu ugdyti įgūdžius ir kurti kokybiškas darbo vietas ir geresniu ES politikos koordinavimu. Konkurencingumo kelrodis suderintas su Europos semestru, taip užtikrinant, kad valstybių narių ekonominė politika derėtų su Komisijos strateginiais tikslais ir būtų laikomasi vienodo požiūrio į ekonomikos valdymą, kuriuo skatinamas tvarus augimas, inovacijos ir atsparumas visoje Sąjungoje.

(8) 2025 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau vykdomas paraleliai įgyvendinant EGADP. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įgyvendinti visapusiškai, nes šie planai padeda veiksmingai spręsti visus per kelerius pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Šios konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra aktualios ir pagal Reglamento (ES) 2021/241 21 straipsnį iš dalies pakeistų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimui.

(9) 2025 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos apima pagrindinius uždavinius, kurie nepakankamai sprendžiami į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktomis priemonėmis, ir reikėtų atsižvelgti į atitinkamus uždavinius, nustatytus 2019–2024 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose.

(10) 2025 m. birželio 4 d. Komisija paskelbė 2025 m. Slovakijos ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Slovakijos padaryta įgyvendinant atitinkamas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodyti Slovakijai kylantys aktualiausi uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Slovakijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų.

(11) pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Slovakijos apžvalgą. 2025 m. gegužės 13 d. paskelbtos pagrindinės Komisijos to reglamento tikslais atlikto Slovakijos makroekonominio pažeidžiamumo vertinimo išvados[10]. 2025 m. birželio 4 d. Komisija padarė išvadą, kad Slovakijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma, nepaisant tam tikro pagerėjimo, su išlaidų konkurencingumu, išorės balansu ir būsto rinka susijęs pažeidžiamumas išlieka, nors namų ūkių įsiskolinimo padėtis, atrodo, gerėja sparčiau, o politikos veiksmai buvo riboti. Infliacija ir vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas gerokai sumažėjo, tačiau tebėra skirtumų, įskaitant grynosios infliacijos, palyginti su likusia euro zona ir ES. Po reikšmingo pagerėjimo 2023 m. dėl mažesnių energijos kainų, einamosios sąskaitos deficitas 2024 m. šiek tiek padidėjo dėl vangaus eksporto ir didėjančio importo vidaus paklausai vėl augant. Manoma, kad šiais metais einamosios sąskaitos deficitas toliau didės. Tuo pat metu didelis valdžios sektoriaus deficitas nemažėja. Be to, 2024 m. būsto kainos vėl ėmė sparčiau augti, o dėl gyvenamųjų namų statybos mažėjimo jau ir taip maža būsto pasiūla dar labiau traukiasi. Po kelerius metus trukusio spartaus namų ūkių įsiskolinimo augimo hipotekos paskolų paklausa dėl didesnių palūkanų normų per pastaruosius dvejus metus sulėtėjo, o namų ūkių skolos santykis su BVP

[10] SWD(2025) 125 *final*.

pastaraisiais metais sumažėjo. Tačiau, 2024 m. ir 2025 m. pradžioje palengvinus finansavimo sąlygas, namų ūkių skolinimasis pastaruoju metu atsigauna ir jį dar labiau skatina didėjančios realiosios disponuojamosios pajamos darbo rinkoje esant įtemptai padėčiai. Vardiklio poveikis tampa vis mažesnis, todėl namų ūkių skolos santykis su BVP artimiausiu metu gali stabilizuotis arba mažėti ne taip smarkiai kaip anksčiau ir, patikimai veikiant bankų sektoriui, vis dar išlikti mažesnis už ES vidurkį. Politikos pažanga buvo nedidelė. Siekiant pažaboti infliaciją, pratęstas energijos paramos priemonių taikymas namų ūkiams. Tačiau ši netikslinė priemonė tapo vienu iš didelio valdžios sektoriaus ir einamosios sąskaitos deficito veiksnių. Vis dar priima nedaug priemonių darbo našumui ir verslo aplinkai gerinti. Šių metų balandžio mėn. įsigaliojo Statybos įstatymo pakeitimas, kuriuo siekiama supaprastinti statybos procedūras.

Metinės pažangos ataskaitos vertinimas

(12) 2025 m. sausio 21 d. Taryba Slovakijai rekomendavo tokį didžiausią grynųjų išlaidų augimo tempą: 3,8 % 2025 m., 0,9 % 2026 m., 1,6 % 2027 m. ir 1,5 % 2028 m., kuris atitinka didžiausią bendrą augimo tempą, apskaičiuotą atsižvelgiant į 2023 m., t. y. 10,3 % 2025 m., 11,2 % 2026 m., 13,0 % 2027 m. ir 14,8 % 2028 m. 2025–2027 m. šis didžiausias grynųjų išlaidų augimo tempas sutampa su taisomuoju planu pagal Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 4 dalį, kaip 2025 m. sausio 21 d. rekomendavo Taryba, kad būtų ištaisyta perviršinio deficito padėtis[11]. 2025 m. balandžio 30 d. Slovakija pateikė metinę pažangos ataskaitą[12] apie veiksmus, kurių imtasi atsižvelgiant į 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomendaciją ištaisyti perviršinio deficito padėtį, ir apie reformų bei investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius uždavinius, nustatytus šaliai skirtose Europos semestro rekomendacijose, įgyvendinimą. Metinė pažangos ataskaita taip pat atspindi Slovakijos pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas.

(13) Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo padariniai yra egzistencinis iššūkis Europos Sąjungai. Komisija rekomendavo koordinuotai aktyvuoti Stabilumo ir augimo pakto nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kad būtų galima remti ES pastangas greitai ir reikšmingai padidinti gynybos išlaidas, ir 2025 m. kovo 6 d. Europos Vadovų Taryba šiam pasiūlymui pritarė. Gavusi 2025 m. balandžio 30 d. Slovakijos prašymą, [data] Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria Slovakijai leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo ir jį viršyti[13].

(14) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis[14], Slovakijos valdžios sektoriaus deficitas padidėjo nuo 5,2 % BVP deficito 2023 m. iki 5,3 % deficito 2024 m., o valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 55,6 % BVP 2023 m. pabaigoje iki 59,3 % 2024 m. pabaigoje. Pagal Komisijos skaičiavimus, šie pokyčiai atitinka 5,4 % grynųjų išlaidų augimo tempą 2024 m. Metinėje pažangos ataskaitoje Slovakijos įvertintas grynųjų išlaidų augimas 2024 m. sudaro 3,0 %. Komisijos vertinimu, grynųjų išlaidų

---

11 Tarybos rekomendacija ištaisyti perviršinio deficito padėtį Slovakijoje, C/2025/5039.

12 2025 m. metinės pažangos ataskaitos pateikiamos https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

13 Tarybos rekomendacija, kuria Slovakijai leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo grynųjų išlaidų plano ir viršyti jo viršutinę ribą (Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimas), [Įrašyti: OL C/2025/xxx, 2025 x x].

14 Eurostato euro rodikliai, 2025 04 22.

augimas buvo didesnis, nei numatyta metinėje pažangos ataskaitoje. Komisijos skaičiavimų ir nacionalinių valdžios institucijų įverčių skirtumą lemia mažesnės 2023 m. ES finansuotos išlaidos, kuriomis remtasi darant prielaidas, kuriomis grindžiama metinė pažangos ataskaita. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika[15], apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, buvo stabdomoji ir jos kryptis – 2,2 % BVP.

(15) remiantis metine pažangos ataskaita, makroekonominiame scenarijuje, kuriuo grindžiamos Slovakijos biudžeto projekcijos, numatoma, kad tiek 2025 m., tiek 2026 m. realusis BVP išaugs 1,9 %, o infliacija pagal SVKI bus 3,9 % 2025 m. ir 3,7 % 2026 m. Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 1,5 % 2025 m. ir 1,4 % 2026 m., o infliacija pagal SVKI bus 4,0 % 2025 m. ir 2,9 % 2026 m.

(16) Metinėje pažangos ataskaitoje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 4,9 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos padidės iki 61,1 %. Šie pokyčiai atitinka 3,6 % grynųjų išlaidų augimo tempą 2025 m. Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas bus 4,9 % BVP. Deficito sumažėjimą 2025 m. daugiausia lėmė pajamų didinimo konsolidavimo priemonės, kurias Slovakijos vyriausybė priėmė 2025 m. Pagal Komisijos skaičiavimus, šie pokyčiai atitinka 3,8 % grynųjų išlaidų augimą 2025 m. Remiantis Komisijos įverčiais, 2025 m. fiskalinė politika, apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, bus iš esmės neutrali ir jos kryptis sudarys 0,2 % BVP. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų padidėti iki 60,9 %. Skolos santykio su BVP padidėjimas 2025 m. daugiausia atspindi didelį pirminį deficitą.

(17) Pagal Komisijos 2025 m. pavasario prognozę, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2025 m. bus finansuojamos valdžios sektoriaus išlaidos, sudarančios 1,4 % BVP, palyginti su 0,7 % BVP 2024 m. Išlaidų finansavimas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama suteikia galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Slovakijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai.

(18) Valdžios sektoriaus gynybos išlaidos Slovakijoje sudarė 1,4 % BVP 2021 m, 1,0 % BVP 2022 m. ir 1,2 % BVP 2023 m.[16] Pagal Komisijos 2025 m. pavasario prognozę numatoma, kad gynybos išlaidos sieks 1,3 % BVP 2024 m. ir 2,3 % BVP 2025 m. Tai 0,9 procentinio punkto BVP daugiau nei 2021 m. Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimo laikotarpiu (2025–2028 m.) Slovakijai leidžiama peržiūrėti valdžios sektoriaus išlaidų prioritetus arba padidinti valdžios sektoriaus pajamas, kad ilgam padidintos gynybos išlaidos nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu.

(19) Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad grynosios išlaidos Slovakijoje 2025 m. išaugs 3,8 %, o 2024 ir 2025 m. – iš viso 9,3 %. Remiantis

[15] Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinio laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų ES fondų, pokyčio skirtumas.

[16] Eurostatas, valdžios sektoriaus išlaidos pagal valstybės funkcijų klasifikatorių (COFOG).

Komisijos 2025 m. pavasario prognoze, numatoma, kad Slovakijos grynųjų išlaidų augimas 2025 m. bus mažesnis už rekomenduojamą didžiausią augimo tempą, nustatytą taisomajame plane, tiek per metus, tiek vertinant 2024 ir 2025 m. kartu. Taigi Slovakijos perviršinio deficito procedūra sustabdoma.

(20) Metinėje pažangos ataskaitoje numatoma, kad 2026 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 4,5 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos padidės iki 63,3 %. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 5,1 % BVP. Deficito padidėjimas 2026 m. daugiausia susijęs su blogėjančia makroekonomine perspektyva ir vis dar taikomomis išlaidas didinančiomis diskrecinėmis priemonėmis, visų pirma nuolatiniu 13-osios pensijos išmokos mokėjimu, arba sveikatos priežiūros išlaidų didinimu. Šie pokyčiai atitinka 3,9 % grynųjų išlaidų augimo tempą 2026 m. Remiantis Komisijos įverčiais, 2026 m. fiskalinė politika, apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, bus neutrali. Prie išorės pozicijos gerinimo galėtų prisidėti ir fiskalinis konsolidavimas. Komisija prognozuoja, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos padidės iki 63,0 %. Skolos santykio su BVP padidėjimas 2026 m. daugiausia atspindi didelį pirminį deficitą.

Pagrindiniai politikos uždaviniai

(21) 2024 m. Slovakijos mokesčių pleištas (darbo užmokesčio apmokestinimas) viršijo ES vidurkį mažas pajamas gaunančių asmenų grupėje – asmenims, uždirbantiems 50 % vidutinio darbo užmokesčio, jis sudarė 38,2 %, palyginti su ES vidurkiu, kuris yra 31,8 %. Tačiau esant didesnėms pajamoms šis pleištas buvo artimesnis ES vidurkiui, o tai rodo, kad mažesnes pajamas gaunantiems asmenims tenka santykinai didesnė mokesčių našta. 2023 m. pajamos iš nekilnojamojo turto mokesčio buvo mažos ir sudarė 0,4 % BVP, palyginti su 1,9 % siekiančiu ES vidurkiu, visų pirma dėl Slovakijos nekilnojamojo turto apmokestinimo pagal plotą sistemos, pagal kurią atliekant fiskalinį skaičiavimą neatsižvelgiama į tokius aspektus kaip turto vieta ar rinkos vertė. Dėl to, atsižvelgiant į pastaraisiais metais augančias būsto kainas ir su sąžiningumu bei teisingumu susijusius iššūkius, mokestinės pajamos stagnuoja. Be to, pajamos iš Slovakijos aplinkosaugos mokesčių, ypač tokiose srityse kaip transportas, tarša ir gamtos ištekliai, yra nuolat mažesnės už ES vidurkį. Faktinis anglies dioksido tarifas Slovakijoje yra 64,1 EUR už CO_2 toną, t. y. gerokai mažesnis už ES vidurkį (84,8 EUR), o tai byloja apie silpnesnes ekonomines paskatas mažinti išmetamųjų teršalų kiekį. Slovakija imasi priemonių savo mokesčių surinkimo sistemos veiksmingumui didinti investuodama į IT infrastruktūrą ir įgyvendindama visapusišką skaitmeninės transformacijos strategiją. Nors PVM atotrūkis pastaraisiais metais gerokai sumažėjo, PVM prievolių vykdymo atotrūkis tebėra gerokai didesnis už ES vidurkį. Siekdama spręsti didelio valdžios sektoriaus deficito problemą, Slovakija ėmėsi priemonių, kuriomis siekiama padidinti valdžios sektoriaus pajamas, o tai neigiamai veikia kainų konkurencingumą ir lemia nevienodą išteklių paskirstymą. Konkrečiau, neseniai pradėtas taikyti finansinių sandorių mokestis kenkia verslo aplinkai, skatina kainų augimą ir atsiskaitymą grynaisiais pinigais, o tai kelia susirūpinimą dėl galimo mokesčių slėpimo. Be to, vyriausybė pratęsė priemonių, kuriomis siekiama sušvelninti didelių energijos kainų socialinį poveikį, taikymą. Tačiau šios priemonės nėra skirtos pažeidžiamiems asmenims ir dėl jų iškraipomi energijos rinkų kainų signalai. Be to, nepakankamas esamų išlaidų peržiūrų įgyvendinimas biudžeto procese trukdo užsitikrinti galimas santaupas ir taip pagerinti

viešųjų finansų būklę. Mokesčių administravimo skaitmenizacijos spartinimas, visų pirma elektroninių sąskaitų faktūrų ir iš anksto užpildytų mokesčių deklaracijų srityje, galėtų padėti sumažinti mokesčių sistemos spragas, supaprastinti reikalavimų laikymąsi ir sumažinti susijusias išlaidas.

(22) Slovakijoje ir toliau labai trūksta būsto, o namų skaičius tūkstančiui gyventojų yra vienas mažiausių EBPO šalyse. Gyvenamųjų namų statyba nesiekia ES vidurkio ir nuo 2023 m. pabaigos mažėja. Nuo 2023 m. pabaigos taip pat stebima panaši tendencija mažinti išduodamų statybos leidimų skaičių. Taip yra dėl neveiksmingų Slovakijos leidimų išdavimo procedūrų, kurias lemia didelis administracinis susiskaidymas ir nepakankami ištekliai savivaldybių lygmeniu. Būsto pasiūlos rėmimas taip pat padeda mažinti su namų ūkių skola susijusią riziką. Be to, nuomos rinka yra nepakankamai išvystyta, nes teisinė sistema nėra palanki nuomai, palyginti su būsto nuosavybe. Dauguma Slovakijos namų ūkių ir toliau teikia pirmenybę būsto nuosavybei, nes nuomos mokesčiai yra dideli, o nuomojamo būsto prieinamumas – mažas. Be to, labai ribota socialinio būsto pasiūla – tik 1,6 % būstų ūkio – yra kliūtis pažeidžiamiausiems asmenims gauti būstą. Būsto prieinamumą ir įperkamumą dar labiau riboja augančios būsto kainos ir mažėjantys gyvenamųjų namų statybos mastai.

(23) Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug vienos kitas papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Jos turėtų padėti veiksmingai spręsti visus atitinkamose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Slovakijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu užbaigti veiksmingą gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad spręsdama atitinkamus uždavinius Slovakija paspartintų reformų ir investicijų įgyvendinimą. Visų pirma nenuspėjama reglamentavimo aplinka, administracinė našta ir susiskaidžiusi valdymo struktūra, taip pat neveiksmingi viešųjų pirkimų procesai ir nepakankamas investicinių projektų rengimas daro poveikį Slovakijos gebėjimui veiksmingai įgyvendinti investicinius projektus ir įsisavinti ES finansavimą, o tai labai mažina Slovakijos inovacijų ir ekonomikos įvairinimo potencialą. Kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, tebėra itin svarbus sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas.

(24) Slovakijoje paspartėjo sanglaudos politikos programos, apimančios paramą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF), „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) ir Sanglaudos fondo (SF), įgyvendinimas. Svarbu toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti greitą šios programos įgyvendinimą ir kartu kuo labiau padidinti jos poveikį vietoje. Slovakija jau imasi veiksmų pagal savo sanglaudos politikos programą konkurencingumui ir ekonomikos augimui skatinti. Be to, Slovakija ir toliau susiduria su iššūkiais, be kita ko, susijusiais su konkurencingumo didinimu pramonės pertvarkos kontekste, inovacijų pajėgumų didinimu, įskaitant pajėgumus ypatingos svarbos technologijų kūrimo ir gamybos srityje, hidrologinio atsparumo ir aprūpinimo būstu didinimu, taip pat ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros prieinamumu ir nepalankioje padėtyje esančių grupių dalyvavimu darbo rinkoje. Pagal Reglamento (ES) 2021/1060 18 straipsnį, per sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą Slovakija turi peržiūrėti savo

programą, atsižvelgdama, be kita ko, į 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius. 2025 m. balandžio 1 d. priimtais Komisijos pasiūlymais[17] kiekvienos programos laikotarpio vidurio peržiūros rezultatų vertinimo pateikimo terminas pratęsiamas po 2025 m. kovo 31 d. Taip pat suteikiama lankstumo galimybių, kuriomis siekiama padėti paspartinti programų įgyvendinimą, ir paskatų valstybėms narėms sanglaudos politikos išteklius paskirstyti penkioms Sąjungos strateginėms prioritetinėms sritims, t. y. strateginių technologijų konkurencingumui, gynybai, būstui, hidrologiniam atsparumui ir energetikos pertvarkai.

(25) Europos strateginių technologijų platforma (STEP) suteikia galimybę investuoti į vieną iš pagrindinių ES strateginių prioritetų, stiprinant ES konkurencingumą. STEP parama nukreipiama per 11 esamų ES fondų. Valstybės narės taip pat gali prisidėti prie programos „InvestEU“, kuria remiamos investicijos į prioritetines sritis. Slovakija galėtų pasinaudoti šiomis iniciatyvomis ypatingos svarbos technologijų, įskaitant švarias ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas, kūrimui ar gamybai remti.

(26) Be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir naudojantis kitais ES fondais, Slovakijai kyla keletas papildomų uždavinių, susijusių su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu ir pramonės pertvarka, visai netaršaus judumo plėtojimu, verslo aplinka ir viešuoju administravimu, skaitmenizacija, moksliniais tyrimais ir inovacijomis, teisingumo sistema, darbo rinka, švietimu ir sveikatos priežiūra.

(27) Kaip nustatyta konkurencingumo kelrodyje, visos ES, nacionalinės ir vietos institucijos turi dėti daug pastangų, kad būtų parengtos paprastesnės taisyklės ir paspartintos administracinės procedūros. Komisija nustatė plataus užmojo administracinės naštos mažinimo tikslus – bent 25 % ir bent 35 % MVĮ atveju, ir sukūrė naujų priemonių šiems tikslams pasiekti, įskaitant sistemingą ES teisės aktų sistemos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir aktyvesnį suinteresuotųjų subjektų dialogą. Kad pasiektų šį užmojį, Slovakija taip pat turi imtis veiksmų. 78 % įmonių laiko, kad vykdant veiklą Slovakijoje joms kyla problemų dėl administracinių procedūrų sudėtingumo[18]. Dėl ilgų ir sudėtingų administracinių procedūrų, nenuspėjamos reglamentavimo aplinkos, sparčiai kintančių teisės aktų ir nepakankamo investicijų planavimo Slovakijos verslo aplinka yra viena iš nepalankiausių ES. Slovakijos teisės aktai paprastai greitai keičiasi, o naujus teisės aktus tapo įprasta priimti pagal paspartintas teisėkūros procedūras. Nuo 2023 m. spalio mėn. iki 2025 m. vasario mėn. 37 % visų įstatymų priimta neatliekant standartinių poveikio vertinimų ir nerengiant konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais. Dabartinėje Slovakijos geresnio reglamentavimo sistemoje trūksta aiškių ir skaidrių taisyklių ir ji nėra veiksmingai įgyvendinama. Nepaisant įdiegtų priemonių verslo aplinkai gerinti, be kita ko, pagal Slovakijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, bendras pagerėjimas buvo nedidelis.

(28) Slovakijos konkurencingumui trukdo susiskaidęs viešasis administravimas, ribotas viešųjų pirkimų skaidrumas ir silpnas investicijų planavimas. Vietos valdymą apsunkina dideli savivaldybių dydžių skirtumai, nepakankamai finansuojamos papildomos pareigos ir strateginio planavimo trūkumas. Investicijų planavimas vis dar

---

17 Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO, kuriuo dėl konkrečių priemonių strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056, COM(2025) 123 *final*.

18 Įmonių požiūris į korupciją ES, nurodytas greitosios apklausos ataskaitoje, „Eurobarometro“ ataskaita (2024 m. balandžio mėn.).

susijęs su ES finansavimo ciklais ir jam trūksta ilgalaikės vizijos, o tai kelia netikrumą įmonėms ir vietos valdžios institucijoms. Visų pirma mažoms savivaldybėms reikia daugiau mokymo ir didesnių pajėgumų, kad jos galėtų valdyti investicijas ir pasinaudoti ES lėšomis. Nepaisant pastarojo meto reformų viešųjų investicijų vertinimo, atrankos ir biudžeto sudarymo srityse, projektų stebėsena ir *ex post* vertinimas tebėra silpni. Slovakija rengia nacionalinę investicijų strategiją iki 2050 m. ir labai svarbu, kad ši strategija sulauktų plataus politinio palaikymo ir būtų priimta laiku. Reformavus vietos valdymo struktūrą ir užtikrinus tinkamą įvairių pareigų finansavimą, būtų galima gerokai padidinti Slovakijos struktūrinius gebėjimus planuoti ir įgyvendinti investicijas. Be to, Slovakijai taip pat reikia gerinti kokybiškų viešųjų paslaugų teikimą vietos lygmeniu ir stiprinti vietos bei regionų valdžios institucijų finansinį nepriklausomumą ir valdymo gebėjimus.

(29) Nors pastarojo meto reformomis siekiama supaprastinti viešųjų pirkimų procedūras, vis dar kelia susirūpinimą nepakankamas skaidrumas ir konkurencija – 2023 m. viešųjų pirkimų sutarčių, sudarytų vykdant procedūras su vienu konkurso dalyviu, procentinė dalis sudarė 33 %. Viešųjų pirkimų procesų skaidrumas ir konkurencija yra būtini siekiant skatinti gerą valdymą ir didinti viešųjų išlaidų veiksmingumą. Be to, nepaisant to, kad buvo priimtas Viešųjų pirkimų procedūrų įstatymas, kuriuo siekiama sugriežtinti žaliųjų viešųjų pirkimų taisykles ir pagerinti kokybės kriterijų taikymą bei gyvavimo ciklo sąnaudų nustatymą, dauguma sutarčių Slovakijoje vis dar sudaroma remiantis mažiausia kaina.

(30) Susirūpinimą kelia Slovakijos teismų sistema. Visų pirma, vis dar nėra pakankamai garantijų, susijusių su Teisėjų tarybos narių atleidimu. Keletas įvykių, pavyzdžiui, specializuotų kovos su korupcija agentūrų (Specialiosios prokuratūros ir Nacionalinės nusikaltimų agentūros) išardymas, taip pat tam tikrų baudžiamojo kodekso pakeitimų poveikis kelia didelį susirūpinimą dėl Slovakijos kovos su korupcija sistemos tvirtumo, taip pat dėl laikui bėgant įtvirtintos specializacijos ir institucinių gebėjimų lygio. Todėl policijos pajėgų ir baudžiamojo persekiojimo pastangos tirti sudėtingus ir aukšto lygio korupcijos atvejus ir patraukti už ją baudžiamojon atsakomybėn buvo smarkiai sutrikdytos, o tai turėjo įtakos tolesnių veiksmų, susijusių su nagrinėjamomis ir būsimomis bylomis, efektyvumui. Šie pokyčiai gali pakenkti Slovakijos verslo ir reguliavimo aplinkai, taigi ir jos konkurencingumui.

(31) Šalies konkurencingumą riboja skaitmeninė infrastruktūra: 2023 m. tik 69,12 % namų ūkių turėjo labai pralaidžius tinklus, palyginti su 78,81 % siekiančiu ES vidurkiu. Kad įmonėms ir visuomenei būtų užtikrintas greitesnis, patikimesnis ir platesnio masto skaitmeninis junglumas, būtina pašalinti investicijų į gigabitinį junglumą spragą, kuri, kaip vertinama, siekia daugiau kaip 500 mln. EUR. Siekiant palengvinti naujos skaitmeninės infrastruktūros diegimą, labai svarbu supaprastinti reglamentavimo sistemą, sukurti investuotojams palankią verslo aplinką ir sumažinti laiką bei išlaidas, susijusias su skaitmeninės infrastruktūros diegimu.

(32) Dar vienas iššūkis konkurencingumui ir augimui yra lėtas skaitmeninių technologijų diegimas Slovakijoje – bazinį skaitmeninį intensyvumą yra pasiekę tik 62 % mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ), palyginti su 72,9 % siekiančiu ES vidurkiu. Kita didelė ekonomikos augimo ir konkurencingumo kliūtis yra ribotas verslo ir mokslinių tyrimų sektorių bendradarbiavimas. MVĮ galimybės investuoti į MTP yra ribotos, nes dabartinė MTP mokesčių paskatų sistema yra labiau orientuota į didesnes įmones. Patobulinus MTP paskatų programas ir labiau orientuojant MTP politiką į MVĮ, būtų galima padidinti Slovakijos augimo potencialą.

(33) Slovakijos ekonomika, įskaitant didelį ir daug darbo jėgos reikalaujantį pramonės sektorių, susiduria su sunkumais atliekant modernizavimą, siekiant klimato tikslų ir išlaikant konkurencingumą. Vidaus gamybos pajėgumai nulinio ŠESD balanso technologijų sektoriuje vis dar itin riboti. Pereidama prie įvairesnės ir labiau inovacijomis grindžiamos ekonomikos, be kita ko, prie žaliųjų technologijų ir automatizuotų procesų, Slovakija galėtų padidinti savo ilgalaikį ekonominį tvarumą ir atsparumą išorės sukrėtimams. Šiuo tikslu pirmenybė turi būti aiškiai teikiama investicijoms. Esamą teisės aktų sistemą, kuria sudaromos palankesnės sąlygos Slovakijos pramonės transformacijai, galėtų papildyti mechanizmas, kurį taikant būtų reguliariai peržiūrimi ir skatinami prioritetiniai pramonės sektoriaus veiksmai, toliau remiant jo pertvarką, visų pirma pereinant prie nulinio ŠESD balanso ir novatoriškų technologijų. Kadangi Slovakijos ekonomikos modelis daugiausia grindžiamas importuojamų tarpinių prekių surinkimu galutinės grandies rinkoje, tai riboja vidaus pridėtinę vertę ir patirties šalutinį poveikį vietos įmonėms. Būtina dėti daugiau pastangų siekiant stiprinti gamybos ir besiformuojančių pramonės sektorių integraciją į ES masto tiekimo grandines.

(34) Slovakija ir toliau yra labai priklausoma nuo Rusijos iškastinio kuro. 2024 m. apie 70 % suvartojamų gamtinių dujų ir daugiau kaip 80 % žalios naftos buvo Rusijos kilmės. Slovakija lėtai deda pastangas atsisakyti šios priklausomybės nuo Rusijos.

(35) Didelės įmonių energijos išlaidos tebėra viena iš pagrindinių konkurencingumo kliūčių Slovakijoje, o reguliuojamos energijos kainos namų ūkiams ir toliau trukdo skatinti investuoti į energijos vartojimo efektyvumą. 2024 m. atsinaujinančiųjų išteklių energija sudarė tik 24 % bendro galutinės energijos suvartojimo, t. y. gerokai mažiau už 47 % siekiantį ES vidurkį. Nors Slovakija neseniai priėmė reformas, kuriomis remiamas investicijų diegimas pagal „REPowerEU“ tikslus, reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų paspartintas atsinaujinančiųjų išteklių energijos, įskaitant vėjo, saulės, geoterminę energiją ir dujas iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, diegimas. Be to, atsinaujinančiųjų išteklių energijos prijungimas prie tinklo turėtų būti veiksmingesnis ir mažiau apsunkinantis, be kita ko, pirmenybę teikiant investicijoms, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos prijungimui prie tinklo ir lankstumui. Siekiant sumažinti ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro ir įgyvendinti šalies klimato srities tikslus, itin svarbu toliau mažinti namų šildymo sektoriaus priklausomybę nuo tokio kuro. Dideliuose centralizuoto šilumos tiekimo tinkluose pernelyg mažai naudojamasi geoterminėmis ir šilumos siurblių technologijomis Reikia dėti daugiau pastangų didinti energijos vartojimo efektyvumą, pavyzdžiui, pastatų, transporto ir pramonės sektoriuose, nes tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose vis dar kyla sunkumų laiku įgyvendinti ir didinti investicijas.

(36) Labai maža visai netaršaus judumo skverbtis Slovakijoje riboja didelės šalies automobilių pramonės vidaus konkurencingumą. Tai rodo naujų užregistruotų visai netaršių transporto priemonių procentinė dalis, kuri yra viena iš mažiausių ES (tik 2,9 % užregistruotų naujų automobilių), taip pat tai, kad vėluojama diegti visai netaršią įkrovimo ir degalų pildymo infrastruktūrą. Nors Slovakija priėmė kai kurias reformas pagal savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą (pvz., elektromobilumo veiksmų planą), paskatos visai netaršių transporto priemonių ir infrastruktūros diegimui remti dar neįgyvendintos. Elektromobilumo veiksmų plane numatytų paskatų diegimas yra itin svarbus, kad privatusis sektorius galėtų toliau daug investuoti. Slovakijos geležinkelių transporto infrastruktūra taip pat modernizuojama per lėtai, o tai mažina jos patrauklumą naudoti tiek keleivių vežimo, tiek komerciniais tikslais. Be to, Slovakijoje trūksta centralizuoto požiūrio į ilgalaikį nacionalinės

transporto infrastruktūros strateginės renovacijos finansavimą, pavyzdžiui, pasitelkiant specialų centralizuotą transporto infrastruktūros fondą, kad būtų paspartintas nacionalinis vidutinės trukmės ir ilgalaikis finansavimas. Nacionalinės geležinkelių infrastruktūros valdymu taip pat neprisidedama prie sparčios esamo tinklo modernizacijos skatinimo.

(37) Slovakija dar labai toli nuo savo 2035 m. komunalinių atliekų šalinimo sąvartynuose tikslo. Siekiant mažinti šalinimą sąvartynuose ir skatinti didesnį žiedinį medžiagų naudojimą, būtina mažinti išteklių švaistymą. Slovakijos paviršinių vandens telkinių kokybė dėl netinkamų vandentvarkos priemonių blogėja. Šiuos vandens telkinius neigiamai veikia padažnėję ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai, pernelyg didelis teršalų kiekis, taip pat dažnas jų formos bei srauto keitimas. Tačiau įdiegus geresnę tvarią vandentvarką vandens telkinių būklę būtų galima pagerinti, taip pat būtų galima padidinti hidrologinį atsparumą sausroms ir potvyniams. Be to, itin svarbu pirmenybę teikti gamtos procesais pagrįstiems sprendimams ir upių atkūrimui, o ne naujų vandens užtvankų ir kitos pilkosios infrastruktūros statybai, ir kartu šiuos veiksmus įtvirtinti kaip atitinkamą nacionalinę politiką. Absorbuotas anglies dioksido kiekis Slovakijoje neatitinka šalies nustatytiems 2030 m. žemės naudojimo, žemės naudojimo paskirties keitimo ir miškininkystės tikslams pasiekti reikalingo užmojų lygio. Siekiant padidinti Slovakijos miškų anglies dioksido absorbavimo pajėgumus ir atsparumą, būtina geriau apsaugoti biologinę įvairovę, visų pirma – užbaigti nacionalinių parkų suskirstymą į zonas, sodinti įvairių rūšių ir kartų miškus, taip pat tausoti gamtos išteklius.

(38) Nedarbo lygis Slovakijoje yra palyginti žemas, tačiau ilgalaikis ir jaunimo, taip pat nepalankioje padėtyje esančių grupių, pavyzdžiui, romų ir žemesnio lygio įgūdžių turinčių asmenų, nedarbo lygis išlieka aukštas. Be to, nors vyrų ir moterų užimtumo skirtumas Slovakijoje yra santykinai mažas, palyginti su ES vidurkiu, moterų darbo rinkoje yra labai mažai. Pastangos didinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje galėtų padėti spręsti didėjančio darbo jėgos trūkumo problemą. Investicijos į politiką, kuria siekiama padėti pažeidžiamoms asmenų grupėms susirasti arba išlaikyti darbą, siekiant palaikyti jų dalyvavimą darbo rinkoje, tebėra nedidelės. Dalyvauti darbo rinkoje, ypač moterims, trukdo ir nepakankamas įperkamų kokybiškų ikimokyklinio vaikų, ypač iki 3 metų amžiaus, ugdymo ir priežiūros paslaugų prieinamumas bei nepakankamas naudojimasis jomis. Lanksčių darbo sąlygų galimybės taip pat yra ribotos, nors, pavyzdžiui, remiant darbą ne visą darbo laiką galėtų padidėti mažų vaikų tėvų dalyvavimas darbo rinkoje.

(39) Slovakija susiduria su didelės įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problema, be kita ko, dėl to, kad trūksta žaliųjų ir skaitmeninių įgūdžių turinčių darbuotojų. Tam reikia didelių ir tikslinių kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo pastangų. Šalyje yra nedaug IRT specialistų, taip pat nedaug studentų, kurie studijuoja pagal STEM programas. Be to, Slovakijos švietimo sistemoje kyla daugybė iššūkių, įskaitant mokytojų trūkumą ir mokytojų rengimo programų poreikį, ilgalaikį nepakankamą finansavimą, prastus pagrindinius mokinių ir suaugusiųjų įgūdžius. Nuo 2020 m. skurdo ir socialinės atskirties rizika didėja. 2023 m. Slovakijos vaikų skurdo lygis viršijo ES vidurkį ir, nors šis lygis 2024 m. sumažėjo, jis tebėra aukštas, be to, vis dar esama didelių regioninių skirtumų, visų pirma šalies rytiniame regione. Nors priemonėmis, remiamomis pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, „Europos socialinio fondo +“ ir Europos regioninės plėtros fondo lėšomis, siekiama mažinti romų segregaciją švietimo srityje ir užtikrinti vienodas bei įtraukias galimybes gauti kokybišką išsilavinimą visais lygmenimis, įgyvendinimo pajėgumai vietos lygmeniu, visų pirma vykdant infrastruktūros projektus, yra nepakankami.

(40) Slovakijos sveikatos priežiūros sistemos atsparumui daromas spaudimas dėl sveikatos priežiūros specialistų trūkumo ir senėjimo. Darbuotojų skaičius nesiekia ES vidurkio, beveik ketvirtadalis slaugytojų artėja prie išėjimo į pensiją amžiaus. Dėl ribotų pastangų didinti priėmimą į medicinos studijas, gerinti darbo sąlygas ir modernizuoti infrastruktūrą sistemos pajėgumams tenka dar didesnis krūvis. Padėtį dar labiau blogina struktūrinis ligoninių neveiksmingumas ir nuolat nepakankamas finansavimas, visų pirma prevencinės priežiūros srityje, kuriai 2022 m. teko tik 2,0 % visų sveikatos priežiūros išlaidų. Dėl finansinių sunkumų pagrindinėse valstybinėse ligoninėse susidarė didelės skolos ir labai vėlavo mokėjimai, o tai pakenkė pastangoms didinti veiksmingumą. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas padėjo šiek tiek pagerinti galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir užtikrinti geresnį koordinavimą visais priežiūros lygmenimis. Tačiau reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų sustiprintas pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimas ir užtikrinta pakankama ypatingos svarbos medicinos reikmenų ir infrastruktūros pasiūla. Be to, ilgalaikės priežiūros paslaugos vis dar nepakankamai finansuojamos ir tebėra gana ribotos, ypač pažeidžiamoms grupėms. Sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros sistemoms dėl visuomenės senėjimo kyla fiskalinio tvarumo iššūkių vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu.

(41) Atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, 2025 m. Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis veiksmų 2025 m. rekomendacijai dėl euro zonos ekonominės politikos įgyvendinti. Slovakijai skirtos 2, 3, 4, 5 ir 6 rekomendacijos padeda įgyvendinti 2025 m. rekomendacijoje išdėstytą pirmą euro zonai skirtą rekomendaciją dėl konkurencingumo, 1, 5 ir 6 rekomendacijos padeda įgyvendinti antrą euro zonai skirtą rekomendaciją dėl atsparumo, o 1, 3 ir 6 rekomendacijos padeda įgyvendinti trečią euro zonai skirtą rekomendaciją dėl makroekonominio ir finansinio stabilumo.

(42) Atsižvelgiant į Komisijos atliktą nuodugnią apžvalgą ir išvadas dėl susidariusio disbalanso, rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį atspindėtos toliau išdėstytose 1, 2, 3 ir 5 rekomendacijose. 1 rekomendacijoje nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su būsto rinka ir namų ūkių skola. 1, 2 ir 5 rekomendacijose nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su išorės balansu. 1, 3 ir 5 rekomendacijose nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su konkurencingumu. 1, 2, 3 ir 5 rekomendacijos padeda tiek naikinti disbalansą, tiek pagal 41 konstatuojamąją dalį įgyvendinti Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos,

REKOMENDUOJA Slovakijai 2025 ir 2026 m. imtis šių veiksmų:

1. Didinti bendras gynybos išlaidas ir pasirengimą pagal 2025 m. kovo 6 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas. Laikytis 2025 m. sausio 21 d. Tarybos rekomenduoto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, kad būtų ištaisyta perviršinio deficito padėtis, ir kartu pasinaudoti galimybe pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą didinti gynybos išlaidas. Užtikrinti, kad mokesčių derinys būtų efektyvesnis, be kita ko, mažinant paskatas nedalyvauti darbo rinkoje ir aktyviau naudojantis mažiau augimui nepalankiais mokesčiais, kaip antai aplinkosaugos bei periodiniais nekilnojamojo turto mokesčiais. Didinti išlaidų veiksmingumą, pavyzdžiui, įgyvendinant išlaidų peržiūras. Toliau stiprinti mokestinių prievolių vykdymą, be kita ko, toliau skaitmenizuojant mokesčių administravimą. Laipsniškai nutraukti galiojančias skubios energijos paramos priemones ir užtikrinti, kad jomis būtų

siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad priemonės būtų finansiškai įperkamos ir kad būtų išsaugotos paskatos taupyti energiją. Remti būsto pasiūlą ir plėsti nuomos rinką spartinant gyvenamųjų namų statybą ir populiarinant socialinį būstą, atsižvelgiant į regioninius skirtumus.

2. Atsižvelgiant į pagal Reglamentą (ES) 2021/241 taikomus reformų ir investicijų užbaigimo laiku terminus, paspartinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, įskaitant skyrių „REPowerEU“, įgyvendinimą. Paspartinti sanglaudos politikos programos (ERPF, TPF, ESF+, SF) įgyvendinimą, prireikus remiantis laikotarpio vidurio peržiūros teikiamomis galimybėmis. Optimaliai pasinaudoti ES priemonėmis, įskaitant programos „InvestEU“ ir Europos strateginių technologijų platformos taikymo sritį, siekiant padidinti konkurencingumą.

3. Užtikrinti palankią verslo aplinką sukuriant labiau nuspėjamą reglamentavimo aplinką, tobulinant geresnio reglamentavimo sistemą, užtikrinant, kad į teisėkūros procesą būtų įtrauktas poveikio vertinimas ir konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais. Spręsti valdymo struktūrų susiskaidymo problemą, be kita ko, parengiant vietos valdymo reformą. Užtikrinti kokybiškas viešąsias paslaugas geriau koordinuojant veiksmus ir formuojant politiką. Užtikrinti viešųjų pirkimų procesų skaidrumą ir konkurenciją, kad būtų skatinamas geras valdymas ir didinamas viešųjų išlaidų veiksmingumas, taip pat dažniau taikyti su kokybe ir gyvavimo ciklu susijusius sąnaudų kriterijus vykdant viešųjų pirkimų operacijas. Stiprinti teismų sistemą ir didinti kovos su korupcija sistemos veiksmingumą, be kita ko, užtikrinant tinkamus, nepriklausomus ir veiksmingus aukšto lygio korupcijos bylų tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą ir pakankamus specializuotus policijos ir prokuratūros lygmens pajėgumus.

4. Stiprinti skaitmeninę infrastruktūrą panaikinant investicijų į gigabitinį junglumą spragą ir racionalizuojant infrastruktūros diegimo reglamentavimą. Didinti skaitmeninių technologijų diegimą, visų pirma MVĮ, šalinant jų diegimo kliūtis. Tobulinti mokslinių tyrimų ir inovacijų politiką skatinant įmonių ir mokslinių tyrimų sektoriaus bendradarbiavimą ir peržiūrint MTP mokesčių paskatų sistemą, kad MVĮ būtų teikiama didesnė parama.

5. Teikti pirmenybę investicijoms į švarią ir veiksmingą gamybą ir energijos bei išteklių naudojimą. Stiprinti teisės aktų sistemą, kad būtų remiamos žaliosios technologijos ir produktai, taip pat skatinti investicijas, kuriomis remiamas pramonės konkurencingumas ir ekonomikos įvairinimas. Spartinti iškastinio kuro tiekimo įvairinimą, kad būtų laipsniškai panaikinta priklausomybė nuo Rusijos šaltinių. Spartinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą ir užtikrinti, kad šios energijos prijungimo prie tinklo procedūros būtų veiksmingesnės ir mažiau apsunkinančios. Remti tolesnes investicijas į tinklus, visų pirma į elektros tinklus, taip pat į šildymo sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą. Remti tolesnį visai netaršaus judumo diegimą ir geležinkelių tinklo modernizavimą reformuojant nacionalinės geležinkelių infrastruktūros valdymą ir sukuriant specialią investicijų sistemą. Mažinti išteklių švaistymą ir didinti pakartotinį komunalinių bei pakuočių atliekų naudojimą ir gamtos išteklių tausojimą, taip pat didinti hidrologinį atsparumą integruojant gamtos procesais pagrįstus sprendimus ir užbaigiant saugomų gamtos teritorijų suskirstymą į zonas.

6. Stiprinti nepakankamai atstovaujamų grupių dalyvavimą darbo rinkoje ir nustatyti lankstesnes darbo sąlygas tėvams, auginantiems vaikus. Didinti galimybes naudotis įperkamomis kokybiškomis vaikų iki 3 metų amžiaus ikimokyklinio ugdymo ir

priežiūros paslaugomis. Stiprinti pagrindinių įgūdžių ugdymą, be kita ko, vaikų iš nepalankioje padėtyje esančių šeimų, visų pirma marginalizuotose romų bendruomenėse, kartu užtikrinant vienodas ir įtraukias galimybes gauti kokybišką išsilavinimą visais lygmenimis. Intensyvinti politikos pastangas, kuriomis siekiama suteikti įgūdžių ir kompetencijų bei juos įgyti, suteikiant suaugusiesiems perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo galimybių, investuojant į mokytojų rengimą ir didinant dalyvavimą STEM studijų programose. Gerinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, ypač pažeidžiamiems asmenims, ir išplėsti prevencinės sveikatos priežiūros priemones. Didinti sveikatos sistemos atsparumą ypatingos svarbos medicinos reikmenų, infrastruktūros ir sveikatos priežiūros darbuotojų srityse išlaikant ir pritraukiant kvalifikuotus darbuotojus, kartu užtikrinant sveikatos priežiūros sistemos fiskalinį tvarumą. Užtikrinti įperkamą ir kokybišką ilgalaikę priežiūrą.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė